

Projektas
PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos švietimo ir
mokslo ministro 2012 m.d.
įsakymu Nr. V-

PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO KONCEPCIJA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijos (toliau – Koncepcija) paskirtis – pasiūlyti šiuolaikinę kvalifikacijos tobulinimo sampratą bei teisinius ir administracinius mechanizmus, kurie leistų įtvirtinti pedagoginių darbuotojų (mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio, individualizuotas ar socialinių įgūdžių ugdymo, profesinio mokymo, neformaliojo švietimo programas, ir pagalbos mokiniui specialistų) (toliau kartu – pedagogų) nuolatinio kvalifikacijos tobulinimo asmeninę ir institucinę motyvaciją, užtikrintų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų kokybę ir tikslingą bei veiksmingą lėšų, skiriamų iš biudžeto pedagogų kvalifikacijos tobulinimui, naudojimą. Koncepcija teisiniu požiūriu bus įgyvendinta švietimo ir mokslo ministro tvirtinamais „Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatais“, „Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų atestacijos nuostatais“, „Valstybinių (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) ir savivaldybių švietimo įstaigų pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatais“, „Įstaigų, įgyvendinančių kvalifikacijos tobulinimo programas, akreditavimo tvarkos aprašu“, „Kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registro nuostatais“, „Pedagogų rengimo reglamentu“, „Kvalifikacijų, priskiriamų pedagogo kvalifikacijai, aprašu“, „Kvalifikacinių reikalavimų mokytojams aprašu“, kaip numatyta Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804) 23 str. 4 ir 5 d., 48 str. 2 ir 3 d. ir 56 str.

2. Koncepcijoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804), Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme (Žin., 2009, Nr. 54-2140), Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusių švietimo įstatyme (Žin., 1998, Nr.66-1909; 2010, Nr.48-2301) ir kituose įstatymuose bei poįstatyminiuose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

3. Remiantis Lietuvos Respublikos teise, Europos Sąjungos dokumentais, nacionaliniais ir tarptautiniais tyrimais bei rekomendacijomis (svarbiausi pateikiami Priede) Koncepcijoje laikomasi šių pagrindinių pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo plėtros gairių: 1) nuolatinio ir tęstinio kvalifikacijos tobulinimo būtinybės suvokimo skatinimas, 2) geresnių finansinių ir organizacinių sąlygų kvalifikacijos tobulinimui sudarymas, 3) kvalifikacijos tobulinimo sričių ir formų įvairovės didinimas.

II. PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO SAMPRATA

4. Sąvokų „kompetencija“ ir „kvalifikacija“, apibrėžtų Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, sampratos Koncepcijoje suvokiamos taip: sąvoka „kompetencija“ derintina su žodžiais „įgyjama“, „ugdoma“ ir vartotina tiek bendrajam profesinių gebėjimų lygiui, tiek atskiriems gebėjimams atlikti profesines užduotis, veikti profesinėje srityje apibūdinti; sąvoka „kvalifikacija“ derintina su žodžiais „tobulinama“, „pripažįstama“, „formalizuojama“, „reikalaujama“ ir vartotina dokumentais patvirtintam bei su profesine karjera siejamam kompetencijų lygmeniui apibūdinti. Koncepcijoje aptariama procesų ir priemonių visuma

vadinama „pedagogų kvalifikacijos tobulinimu“, o paties pedagogo veikla siekiant įgyti naujų ar aukštesnių kompetencijų – „profesiniu tobulinimusi“.

5. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo samprata grindžiama šiais principais:

5.1. įsivertinimo – pedagogas turi suprasti, kas jo veikloje yra tobulintina, kokių žinių, gebėjimų, įgūdžių stoka bei kokios nuostatos ir požiūriai tai lemia;

5.2. geriausios praktikos – pedagogas turi perimti geriausias ugdymo praktikas, kurios daugeliu atveju randasi ir tinkamai suvokiamos autentiškoje pedagoginės veiklos aplinkoje (švietimo įstaigoje ir kitose vietose, kur organizuojamas ugdymo procesas), todėl joje sutelktina didelė kvalifikacijos tobulinimo veiklų dalis;

5.3. motyvacijos – pedagogas turi turėti vidinę vertybinę nuostatą ir būti išoriškai motyvuojamas nuolatos tobulinti savo veiklą;

5.4. subsidiarumo – pedagogas ir švietimo įstaiga yra pagrindiniai subjektai, kartu pasirenkantys profesinio tobulinimosi sritis ir formas.

6. Kvalifikacijos tobulinimo procesas turi užtikrinti dermę tarp individualių pedagogo poreikių, švietimo įstaigos poreikių ir nacionalinių poreikių.

6.1. Individualūs pedagogo profesinio tobulinimosi poreikiai suvokiami kaip galimybė realizuoti asmeninius gebėjimus, polinkius bei siekius; įveikti problemas, kurios yra kliūtis geresniems profesinės veiklos rezultatams ir pasitenkinimui darbu.

6.2. Švietimo įstaigos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai suvokiami kaip galimybė darbuotojams įgyti stokojamas kompetencijas, svarbias darniai įstaigos veiklai ir jos bendruomenės išsikeltų uždavinių įgyvendinimui.

6.3. Nacionaliniai pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai suvokiami kaip galimybė įvesti naujus dalykus, programas, temas, technologijas, skleisti svarbias pilietines nuostatas, organizuoti grėsmių ugdytinių sveikatai prevenciją.

6.4. Priimant sprendimus dėl konkrečių kvalifikacijos tobulinimo priemonių pasirinkimo turi būti derinama pedagogo asmeninė iniciatyva, švietimo įstaigos vadovo įtaka ir profesinio tobulinimosi konsultanto pagalba.

7. Kvalifikacijos tobulinimas nuosekliai pratęsia pedagogo rengimą, pradėtą aukštojoje mokykloje ir turi trukti visą profesinės veiklos laikotarpį. Pasirinkdamas pedagogo profesiją asmuo turėtų žinoti savo tolimąją (viso gyvenimo) ir artimąją (kelerių metų) tobulinimosi perspektyvą, galimybes (įskaitant švietimo įstaigos biudžete suplanuotus finansus), numatomus rezultatus ir pastarųjų sąsają su karjera.

8. Kvalifikacijos tobulinimas turi būti suvokiamas ir įgyvendinamas kaip organizacinių, finansinių ir pedagogų bendradarbiavimą įgalinančių priemonių visuma, suteikianti kiekvienam pedagogui darbo metu galimybes įsivertinti profesinę veiklą, planuoti profesinį tobulinimąsi, įsisavinti naują medžiagą, kūrybiškai išbandyti naujus metodus bei įrangą. Ši priemonių visuma turi funkcionuoti taip, kad pedagogai tobulintųsi ne tik individualiai, bet ir kaip specifinių tikslų vienijama bendruomenė (švietimo įstaigos pedagogų kolektyvas, dalyko mokytojų asociacija ir pan.), besidalijanti tarpusavyje ir su kitomis švietimo bendruomenėmis geriausios praktikos patirtimi.

9. Pedagogo asmeninei ir socialinei sėkmei būtina visapusiška žmogiškoji branda ir visų jo asmeninių galių realizacija, todėl kvalifikacijos tobulinimo sričių ir formų įvairovė tiesiogiai siejasi ir stiprina pedagogo norą tobulintis, jo pasitenkinimą tobulinimosi rezultatais ir jų diegimo profesinėje veikloje sėkme. Pedagogas yra pavyzdys ugdytiniams kaip asmenybė ir daro jiems įtaką asmeninėmis savybėmis bei veikla. Todėl yra svarbios, ugdytinės ir kvalifikacijos tobulinimo proceso dalimi pripažintinos įvairiausios pedagogo kompetencijos, įgyjančios viešą raišką, nepaisant to, ar jos tiesiogiai susijusios, ar nesusijusios su konkrečiomis jo einamomis pedagoginėmis pareigomis ir atliekamomis funkcijomis.

10. Pedagogo profesinio tobulinimosi procesą tikslinga skirstyti ketverių metų tarpniais, kurie atitinka bendrojo ugdymo ketverių metų ciklus ir aprėpia suplanuojamą periodą, optimalų

dinamiško sociokultūrinio konteksto požiūriu. Pedagogo kvalifikacijos tobulinimo veiklos vertinimas ketverių metų tarpsniais leistų užtikrinti lankstesnę ir racionalesnę veiklą išdėstymą kiekvienu laikotarpiu (galimybę atsižvelgti į asmenines sąlygas, asmeninį laiko organizavimą, personalo kaitą švietimo įstaigoje ir realią tobulinimosi galimybių pasiūlą), siekti planavimo ir spontaniškumo dermės.

III. PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS REGULIAVIMO PRIEMONĖS IR RIBOS

11. Nuolat kintantys mokinių poreikiai, tėvų nuostatos, ugdymo praktikos bei tradicijos, metodikos ir technologijos, pedagogų asmeninių savybių įvairovė ir kiti veiksniai yra konceptualios priežastys, lemiančios „geros mokyklos“ ir „gero pedagogo“ sampratų įvairovę ir kaitą. Dėl šių sampratų vyksta ir turi būti skatinama diskusija visuose švietimo sistemos lygiuose. Pripažįstant, kad neįmanoma vienareikšmiškai apibrėžti pedagogo kompetencijos ugdymo gairių, nusakytinos tik kompetencijų sritys ir slenkstinės (minimalios) ribos, kurias turi pasiekti asmuo, norintis įgyti valstybės pripažįstamą pedagogo kvalifikaciją ar siekti aukštesnės kvalifikacinės kategorijos.

12. Švietimo ir mokslo ministerija, jos įgaliotos institucijos, valstybės ir savivaldybių švietimo įstaigos turi sudaryti sąlygas pedagogų kvalifikacijos tobulinimui šiais reguliavimo instrumentais, kuriuos reikia nustatyti atitinkamuose teisės aktuose:

12.1. prielaidų derinti pedagogo asmeninius, švietimo įstaigos ir nacionalinius poreikius sukūrimas ir palaikymas, įgalinantis spręsti apie pedagogo tobulinimosi kryptis ir būdus konkrečios pedagogų bendruomenės kontekste, šią veiklą periodiškai planuojant bei vertinant; pavyzdinių pareigybių aprašų koregavimas ir profesinio tobulinimosi konsultantų rengimo programų inicijavimas yra pirmos svarbos uždaviniai;

12.2. pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų kokybės stebėseną ir iš jos išplaukiantys veiksmai šių paslaugų teikėjų atžvilgiu;

12.3. pedagogų ir švietimo įstaigų poreikių periodinis tyrimas ir iš jo išplaukiantys organizaciniai bei finansiniai sprendimai skatinant trūkstamų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų atsiradimą (esant reikalui imantis valstybinio tokių paslaugų užsakymo).

13. Kvalifikacijos tobulinimo sistemos pertvarka turėtų būti vykdoma taip, jog nesudarytų kliūčių labiausiai motyvuotiems aktyviems pedagogams tęsti tvarias tobulinimosi praktikas. Kitų pedagogų profesinį tobulinimąsi teigiamai paveiktų nedidelio intensyvumo, tačiau plataus poveikio motyvacinės paskatos ir organizacinės prielaidos, išdėstytos šioje koncepcijoje.

14. Reikšmingos šios pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paskatos:

14.1. galimybė tobulintis už valstybės biudžeto (mokinio krepšelio) lėšas ir iš kitų šaltinių;

14.2. galimybė rinktis tobulinimosi sritis ir formas, derinama su švietimo įstaigos ir nacionaliniais poreikiais;

14.3. pasitenkinimas sėkmingu darbu įgijus ir pritaikius naujas ar aukštesnes kompetencijas;

14.4. galimybė kompetencijos šuoliui (esminiam profesiniam atsinaujinimui) apibrėžtais laikotarpiais;

14.5. galimybė gauti didesnę atlyginimą – įgijus kitą kvalifikacinę kategoriją;

14.6. galimybė daryti vadybinę karjerą, įgijus reikiamą vadybinę kompetenciją.

IV. PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO SRITYS IR FORMOS

15. Pagal gebėjimų pobūdį ir jų taikymą skiriamos šios pagrindinės pedagogų kompetencijų sritys:

15.1. bendrosios kompetencijos (mokymo kalbos tinkama vartoseną, valstybinės bei užsienio kalbų mokėjimas, komunikaciniai gebėjimai, kritinis mąstymas, technologijų taikymo ir

informacijos valdymo įgūdžiai, teisinis raštingumas, etiketo pagrindų išmanymas); siekiant pripažinti kai kurių kompetencijų įgijimą ir paskatinti jų ugdymąsi, norminiuose dokumentuose atskirai nurodytinos šios bendrosios kompetencijos:

15.1.1. vadybinės organizacinės kompetencijos (įskaitant ekonominę ir finansinę raštingumą);

15.1.2. meninės kompetencijos (įskaitant kultūrinį aktyvumą – meno propagavimą ir meninių renginių organizavimą);

15.1.3. socialinės kompetencijos (pilietinis bei demokratinis sąmoningumas, visuomeninis aktyvumas, socialinis jautrumas, įskaitant labdaros ir paramos organizavimą, kitą pagalbą neįgaliesiems ir socialiai pažeidžiamiems asmenims);

15.2. dalykinės kompetencijos (mokomojo ir tai pačiai žinijos bei ugdymo sričiai (socialiniai, humanitariniai, gamtos mokslai, technologijos, menai, kūno kultūra ir sportas) priklausančių dalykų pagrindų bei naujovių išmanymas);

15.3. didaktinės kompetencijos (įskaitant psichologines žinias ir jų taikymą, profesinės etikos išmanymą ir laikymąsi);

16. Pagal kvalifikacijos tobulinimosi būdus skiriamos šios kompetencijų įgijimo formos:

16.1. individualus tobulinimasis (įskaitant mokslinę veiklą, dalykinę rašką profesinėmis publikacijomis ir projektais);

16.2. kolegialus patirties perėmimas (metodinių grupių veikla, pamokų, įskaitant atviras pamokas ir kitą pedagoginę veiklą, stebėjimas, konsultavimasis);

16.3. specializuoti renginiai (kursai, seminarai, mokymai, praktikos);

16.4. akademinis (aukštesnės pakopos ar kitos krypties, gretutinės, laipsnio nesuteikiančios studijos);

16.5. viešoji nedarbinė veikla (visuomeninė, kultūrinė, meninė raiška, įskaitant veiklą demokratiniuose valdymo organuose, nevyriausybinėse organizacijose, socialinėse akcijose ir programose, dalyvavimą meno kolektyvuose, sportinės veiklos organizavimą ir dalyvavimą joje, amatininkystę ir kūrybinius projektus).

V. PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PASLAUGŲ TEIKĖJAI IR JŲ PRIPAŽINIMAS

17. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistema turi sudaryti palankias sąlygas ir kurti paskatas, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugas būtų suinteresuotos teikti pirmiausia tos institucijos, kurios turi reikiamą patirtį, bazę ir kvalifikuotą personalą. Todėl skatintina, kad skirtingų kvalifikacijos tobulinimo formų paslaugas teiktų skirtingos institucijos:

17.1. aukštosios mokyklos, rengiančios pedagogus ir psichologus, taip pat kitos aukštosios mokyklos – tęstų akademinį ugdymą, prioritetiškai siūlydamos paslaugas tobulinti kvalifikaciją II pakopos, laipsnio nesuteikiančių formaliųjų studijų, atskirų modulių studijų, kursų, neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimo ir kitais būdais;

17.2. valstybės ir savivaldybių biudžetinės įstaigos (švietimo centrai ir kitos švietimo pagalbos įstaigos) – teiktų jų turimą patirtį bei personalą atitinkančias kvalifikacijos tobulinimo paslaugas ypač orientuodamiesi į pedagogų kvalifikacijos tobulinimo veiklų organizavimo, koordinavimo ir kompensacines (trumpalaikių priemonių, kitų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikėjų nevykdomų priemonių, su konkrečiomis valstybinės švietimo politikos naujovėmis, specifinių grupių poreikiais susijusių priemonių įgyvendinimo) funkcijas.

17.3. kiti juridiniai asmenys (pvz., VŠĮ, AB, UAB, asociacijos) – konkuruotų dėl pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikimo;

17.4. fiziniai asmenys (dirbantys pagal patentą, registravę individualią veiklą) – konkuruotų dėl pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikimo (paskaitų, mokymų, konsultavimo jų specializuotą ir formaliai patvirtintą kompetenciją atitinkančiose srityse).

18. Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliotai institucijai priskirtinos šios pedagogų kvalifikacijos tobulinimo priemonių nacionalinio koordinavimo ir teikėjų pripažinimo funkcijos:

18.1. nuolat viešinti ir potencialiems pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikėjams tiesiogiai teikti informaciją apie švietimo politikos ir praktikos naujoves, pedagogų ir švietimo įstaigų vadovų pageidavimus bei poreikius, kuri svarbi priemonių planavimui ir pasiūlai;

18.2. palaikyti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikėjų – juridinių asmenų akreditavimo sistemą, apimančią kvalifikacijos ir veiklos sąlygų patikrinimą bei sprendimą dėl įtraukimo į pedagogų kvalifikacijos tobulinimo įstaigų duomenų bazę;

18.3. rūpintis pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų turiniu ir renginių registracija (įtraukimu į Kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registrą);

18.4. palaikyti individualių pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikėjų – fizinių asmenų kvalifikacijos ir veiklos teisėtumo (patento, individualios veiklos registravimo) patikros sistemą, apimančią įtraukimą į viešai skelbiamą lektorių ir konsultantų sąrašą;

18.5. nuolat viešinti ir pedagogams bei švietimo įstaigų vadovams tiesiogiai teikti informaciją apie pedagogų kvalifikacijos tobulinimo galimybes;

18.6. vykdyti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikėjų veiklos stebėseną kokybės užtikrinimo, patikimos informacijos kaupimo ir analizės, kuri teikiama švietimo politikos formuotojams, tikslais;

18.7. veikti išvien su kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis (įskaitant savivaldybių įsteigtas švietimo pagalbos įstaigas) koordinuojant pedagogų kvalifikacijos tobulinimą ir rūpinantis pedagogų kvalifikacijos tobulinimo priemonių, kurios nevykdomos kitų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikėjų, įgyvendinimu.

19. Vykdamas pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikėjų akreditavimą, programų ir renginių registravimą, įtraukimą į lektorių ir konsultantų sąrašą laikomasi šių nuostatų:

19.1. juridiniai ir fiziniai asmenys, jau turintys Lietuvos ar autoritetingų užsienio institucijų pripažintą teisę teikti tam tikrų sričių bei lygmens formalus ir neformalus švietimo paslaugas ar vykdyti studijas, deklaravę ketinimą tose srityse teikti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugas, akredituojami pagal supaprastintą procedūrą;

19.2. juridinių asmenų, kurių pagrindinė veikla yra pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikimas ir akredituotų kaip kvalifikacijos tobulinimo įstaigos tobulinimo programos ir renginiai terminuotai registruojami jų pačių teikimu; kiti juridiniai asmenys teikdami prašymus registruoti pavienes pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programas ir renginius, užpildo detalią turinio ir darbuotojų, vykdysiančių konkrečią programą, kvalifikacijos deklaraciją ir terminuotai akredituojami pagal supaprastintą procedūrą;

19.3. pareiškinių dokumentų turinio išankstinė patikra yra minimali pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių kokybės užtikrinimo priemonė; svarbiausias dėmesys turi tekti jų dalyvių vertinimų bei įgytų kompetencijų taikymo analizei, ekspertų vizitams ir kitoms kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikimo veiklos stebėsenos priemonėms; nustačius pažeidimus ar konstatavus, kad nepasiekiami deklaruoti rezultatai, turi būti nedelsiant priimami sprendimai programų ir renginių registravimą panaikinti ir įstaigų akreditaciją peržiūrėti;

19.4. į pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikėjų vertinimą ir jų veiklos stebėseną įtraukiamos pedagogų profesinės dalykinės asociacijos.

VI. PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PLANAVIMAS IR VERTINIMAS

20. Pagal veiklą laiką, tikslus ir pobūdį yra trys pedagogų kvalifikacijos tobulinimo tipai:

20.1. pirmųjų pedagoginio darbo metų kvalifikacijos tobulinimas;

20.2. kvalifikacijos tobulinimo stažuotė;

20.3. su darbu derinamas kvalifikacijos tobulinimas.

21. Pirmaisiais pedagoginio darbo metais pedagogo kvalifikacijos tobulinimas, pirmiausia vykstantis kolegialaus patirties perėmimo forma, turi užimti ne mažiau kaip vieną trečiąją viso apmokamo pedagogo darbo laiko.

21.1. Pirmaisiais pedagoginio darbo metais mokinių atostogų laiku ar kitu tinkamu metu pedagogas turi dalyvauti nacionalinėse arba regioninėse vieno mėnesio bendros trukmės kvalifikacijos tobulinimo stovyklose asmenims, pradėjusiems pedagoginį darbą.

21.2. Įvertinus darbo ir stovyklų rezultatus asmeniui teikiama rekomendacija dėl tinkamumo pedagogo karjerai, kuri yra pagrindas asmeniniam sprendimui, ar tęsti pedagoginę veiklą.

21.3. Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliotos institucijos parengtame „Pirmųjų pedagoginio darbo metų apraše“ ir kituose dokumentuose turi būti numatytos pagalbos asmenims, pradėjusiems pedagoginį darbą, priemonės, įskaitant mentorių veiklos apmokėjimą, kvalifikacijos tobulinimo stovyklų organizavimą ir finansavimą, komisijų, teikiančių rekomendaciją dėl tinkamumo pedagogo karjerai, sudarymą ir apmokėjimą.

22. Kas aštuonerius darbo (neįtraukiant motinystės/tėvystės atostogų) metus pedagogas įgyja teisę gauti vienerių mokslo metų trukmės kvalifikacijos tobulinimo stažuotę.

22.1. Stažuotė vykdoma pagal švietimo įstaigos patvirtintą veiklos planą, atitinkantį Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliotos institucijos parengtą „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo stažuotės vykdymo aprašą“.

22.2. Stažuotės metu pedagogui mokamas vidutinis darbo užmokestis arba kompensuojama iki jo vidutinio darbo užmokesčio trūkstama dalis, jei stažuotės metu jis gauna atlyginimą arba stipendiją kaip projekto vykdytojas, autorinės sutarties subjektas, pedagogų mainų programos dalyvis, studentas ir pan.

22.3. Galimos šios pedagogų kvalifikacijos tobulinimo stažuotės formos: universitetinės studijos, metodinių priemonių ir vadovėlių rengimas, vadovavimas švietimo projektams ar dalyvavimas juose, stažuotė kitoje Lietuvos arba užsienio švietimo, mokslo, kultūros įstaigoje.

22.4. Per visą profesinę karjerą pedagogas į vienerių mokslo metų trukmės kvalifikacijos tobulinimo stažuotę išleidžiamas ne daugiau kaip tris kartus.

23. Įvedus pedagogų kvalifikacijos tobulinimo stažuotę, tipinė pedagogo profesinio kelio schema yra tokia (motinystės atostogos ir kiti laikino nedarbo atvejai neįskaičiuoti): 1 (pirmieji pedagoginio darbo metai)+3+4+1(stažuotė)+4+4+1(stažuotė)+4+4+1(stažuotė)+4+4 ir t. t. Švietimo įstaigoje planuojant 30 metų pedagoginės veiklos stažą turinčio asmens darbinę veiklą didesnė krūvio dalis galėtų būti skiriama konsultanto, mentoriaus, pavaduojančio pedagogo funkcijoms atlikti.

24. Su darbu derinamas pedagogo kvalifikacijos tobulinimas planuojamas ir vertinamas švietimo įstaigoje, kurioje dirba pedagogas. Pedagogo kvalifikacijos tobulinimo duomenys įtraukiami į jo asmens bylą.

25. Švietimo įstaigose įvestina atskira pareigybinė funkcija (pareigybinių funkcijų dalis) – profesinio tobulinimosi konsultantas.

25.1. Profesinio tobulinimosi konsultanto pareigybinės funkcijos negali atlikti įstaigos vadovas; rekomenduojama, kad ši pareigybinė funkcija nebūtų derinama ir su kitomis administruojančiomis pareigomis.

25.2. Profesinio tobulinimosi konsultantų rengimui iniciuojama speciali kvalifikacinė programa (universitetinių studijų modulis) patyrusiems pedagogams.

25.3. Profesinio tobulinimosi konsultantas kasmet per savianalizę grindžiamą pokalbį su kiekvienu švietimo įstaigos pedagogu (taip pat ir vadovais), padeda jam parengti metinį, o kas ketverius metus – šio periodo profesinio tobulinimosi planą, atitinkantį 5 ir 6 punktų kriterijus,

taip pat aptaria pedagogo kvalifikacijos tobulinimo veiklų rezultatus, nuolat konsultuoja pedagogus tobulinimosi klausimais.

25.4. Nedidelių švietimo įstaigų (turinčių iki 10 pedagoginio personalo etatų) pedagogus, o pereinamuoju 3 metų laikotarpiu – ir didesnių švietimo įstaigų pedagogus gali konsultuoti profesinio tobulinimosi konsultanto pareigybinės funkcijas atliekantis kitos švietimo įstaigos arba švietimo pagalbos įstaigos darbuotojas; organizacinius šios pagalbos teikimo reikalus turi spręsti švietimo įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija.

26. Švietimo įstaigos vadovas skiria biudžeto lėšų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo priemonėms (paslaugoms, metodinei medžiagai, specializuotai programinei įrangai, komandiruotėms) apmokėti profesinio tobulinimosi konsultanto teikimu vadovaudamasis Vyriausybės nutarimu „Dėl mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos patvirtinimo“.

26.1. Pedagogas iš anksto informuojamas, kokia lėšų suma ir kokio pobūdžio kvalifikacijos tobulinimo veiklai jam skirta. Tai žinodamas pedagogas savo nuožiūra renkasi pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikėją.

26.2. Skatintina praktika, kad švietimo įstaigos vadovas sudaro maksimaliai palankias galimybes pedagogui dalyvauti jo pasirinktuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose.

26.3. Pedagogas turi teisę rinktis kitas kvalifikacijos tobulinimo priemones (specializuotus renginius, akademinės studijas) nei rekomenduoja profesinio tobulinimosi konsultantas bei pritaria įstaigos vadovas, ir deklaruoti šią veiklą, tačiau pastaruoju atveju kvalifikacijos tobulinimo paslaugas apmoka pats asmuo.

27. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo veikla vertinama taškais. Jų skaičiavimo prielaida – Švietimo įstatymo apibrėžta mokytojo teisė „ne mažiau kaip 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose“. Tai sudaro 40 valandų kontaktinio (auditorinio) darbo per vienerius arba 160 valandų per ketverius metus. Atsižvelgiant į aukštojo mokslo sistemoje rekomenduojamas kontaktinio (auditorinio) darbo ir savarankiško mokymosi bei kitos ugdymosi veiklos proporcijas tai koreliuoja su 16 akademinėmis kreditais ir yra 16 taškų per ketverius metus.

28. Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliota institucija turi parengti aiškią ir paprastą taškų už pedagogų kvalifikacijos tobulinimo veiklą apskaitos metodiką, kurioje būtų atsižvelgiama į skiriamo laiko, pastangų, rezultatų ir kitus kriterijus, pateiktas pedagogo kvalifikacijos tobulinimo taškų ir akademinėmis kreditais (tiems atvejams, kai tobulinimosi forma pasirenkamos formaliosios studijos) prilyginimas.

29. Pedagogo kvalifikacijos tobulinimo per ketverius metus minimumas yra 16 taškų, kurie per šį periodą gali būti kaupiami tiek vienodu, tiek skirtingu intensyvumu.

30. Atestacijos procedūras aukštesnei kvalifikacinei kategorijai gauti, pedagogas gali pradėti tik tada, kai per ketverių metų periodą jis surinko ne mažiau kaip 30 kvalifikacijos tobulinimo taškų (tai atitinka vieną semestrą formaliųjų studijų atveju).

31. Atsižvelgdamas į švietimo politikos kryptis, Švietimo ir mokslo ministerijos įgalios institucijos teikiamas analizes ir kitą informaciją apie pedagogų kvalifikacijos tobulinimo priemonių stebėsenos rezultatus ir pedagogų kompetencijų būklę švietimo ir mokslo ministras tvirtina 16 minimalių kvalifikacijos tobulinimo taškų per ketverių metų periodą pasiskirstymo viršutinę ir apatinę ribą kiekvienoje iš 16 ir 17 punktuose nurodytų šešių sričių ir penkių formų.

31.1. Nustatomos skirtingos viršutinės ir apatinės taškų ribos pagal sritis ir formas skirtingų grupių ir tipų švietimo įstaigų, taip pat skirtingas pareigas einantiems pedagogams.

31.2. Jei bendras pedagogo sukauptų per ketverius metus taškų skaičius yra didesnis, nei šešiolika, viršutinė taškų riba atitinkamai didinama.

31.3. Nacionalinis poreikis, kad tam tikras pareigas einantys pedagogai įgytų naujų kompetencijų, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemoje gali būti administraciškai realizuojamas įvedant naują specialią kompetencijos sritį ir numatant joje tam tikrą apatinę surinktinų taškų ribą.

31.4. Kvalifikacijos tobulinimo taškų per ketverius metus pasiskirstymo viršutinės ir apatinės ribos nustatymo pakeitimas, išskyrus pirmąjį paskelbimą, įsigalioja po ketverių metų nuo jo paskelbimo, t. y. derinamas su pedagogo profesinio tobulinimosi planavimu ketverių metų laikotarpiui.

32. Specializuotų renginių ir akademinų formų kvalifikacijos tobulinimas patvirtinamas dokumentais (pažymėjimais, diplomais, sertifikatais etc.); kitų formų kvalifikacijos tobulinimas patvirtinamas įstaigos vadovo remiantis profesinio tobulinimosi konsultanto, mentoriaus, metodinio būrelio vadovo, kitos švietimo įstaigos vadovo ar pedagogo konsultanto, pedagogų profesinės dalykinės asociacijos teikimu ir (ar) pedagogo deklaracija.

VII. SUSIJUSIŲ SRIČIŲ PERTVARKOS REKOMENDACIJOS

33. koncepcijoje projektuojama pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistema gali vaisingai funkcionuoti pasiekus sinergiją su kitomis švietimo reguliavimo permainomis:

33.1. pirmųjų pedagoginio darbo metų ir sąlyginės (terminuotos) pedagogo kvalifikacijos suteikimo procedūros įvedimu;

33.2. pedagogo profesijos kompetencijų aprašo atnaujinimu, numatant skirtingus reikalavimus pagal ugdymo pakopos specifiką, specialiųjų pedagogų ir socialinių pedagogų, profesijos konsultantų specifiką, pedagogo veiklos vertinimo kriterijus, kuriais galėtų remtis mokyklos, rengdamos savianalizės dokumentus, ir išorės auditoriai;

33.3. pedagogų kvalifikacinių reikalavimų patikslinimu, numatant privalomą kvalifikacijos tobulinimo patvirtinimą (minimalaus taškų skaičiaus surinkimą).

Dokumentai, tyrimai ir rekomendacijos, nagrinėti rengiant Koncepciją

1. „Pedagogų rengimo reglamentas“, 2010;
2. „Mokymosi visą gyvenimą memorandumas“ Europos Komisija, 2000 m. spalio 30 d.;
3. „Detali tolesnio darbo, siekiant įgyvendinti Europos švietimo ir mokymo sistemų tikslus programa“ Europos Sąjungos Viršūnių Taryba ir Europos Komisija, 2002 m. vasario 14 d.;
4. „Dėl mokytojų rengimo kokybės gerinimo“ Europos Komisijos 2007 m. rugpjūčio 3 d. komunikatas Europos Sąjungos Viršūnių Tarybai ir Europos Parlamentui;
5. „Dėl mokytojų ir mokyklų vadovų profesinio tobulinimo“ Europos Sąjungos Viršūnių Tarybos 2009 m. lapkričio 26 d. išvada;
6. „Developing coherent and system-wide induction programmes for beginning teachers: a handbook for policymakers“, Europos Komisijos Švietimo ir kultūros generalinis direktoratas, 2010;
7. „Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikių tenkinimas: Sociologinio tyrimo ataskaita“, Vilniaus universiteto Sociologijos katedra, 2004;
8. „How the worlds best-performing school systems came out on top“, McKinsey&Company, 2007;
9. „Teacher Professional Learning and Development“, Timperley H., Wilson A., Barrar H., Fung I., New Zealand Ministry of Education, 2007;
10. „Mokymas ir mokymasis“, TALIS, 2009;
11. „Pagilintų interviu su ekspertais ir fokusuotų grupinių diskusijų su mokytojais ir mokyklų administracijos atstovais rezultatų apžvalga“, Vilnius: UAB „RAIT“, 2011;
12. „Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos analizė: ataskaita“, Dačiulytė R., Dromantienė L., Indrašienė V. ir kt., 2011;
13. „Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija“;
14. „Common European Principles for Teacher Competencies and Qualifications“, 2005;
15. „Key Competencies for Lifelong Learning“, 2006;
16. „Evaluating and Rewarding the Quality of Teachers (International Practices)“, 2009;
17. „Teachers' Professional Development: Europe in International Comparison“, 2010;
18. „Pedagogo rengimo standarto gairių projekto tyrimo ataskaita“ (2006);
19. „Rekomendacijos inovatyvioms pedagogų rengimo programoms ir jų realizavimui“ (2007);
„Pedagginės stažuotės mentorių ir tutorių rengimo metodika“, (2007);
20. „Pedagginės stažuotės organizavimo metodikos projektas“, (2007).